

Құрастырушылар:

г.ғ.д., профессор Каймулдинова К.Д.
п.ғ.к., доцент Сабденалиева Г.М.
магистр, аға оқыт. Калдыбаева Ж.Б.

Абай атындағы ҚазҰПУ Жаратылыстану және география факультетінің оқу әдістемелік секциясында талқыланды «27» 05 2024 ж., хаттама № 7

Бағдарлама Абай атындағы ҚазҰПУ Жаратылыстану және география факультетінің кеңесімен бекітілді.

Хаттама № 9 » 27.06 2024 ж.

1. Жалпы ережелер

1.1 «8D05202-Экология» білім беру бағдарламасы бойынша түсу емтиханының бағдарламасы «8D05202-Экология» дайындық бағыты бойынша докторантураға түсуге ықлас білдірушілер үшін қабылдау емтиханын өткізу тәртібін белгілейді.

1.2 «Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті» КеАҚ (бұдан әрі – Абай университеті) білім беру бағдарламаларына оқуға түсетін тұлғаларды қабылдау тәртібі Қазақстан Республикасы Білім және Ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №600 бұйрығымен бекітілген Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларымен регламенттеледі.

1.3 Түсу емтиханының мақсаты – бәсекеге қабілетті білім беру ортасындағы ең жоғары академиялық стандарттарға сәйкес қазіргі заманғы экология саласында терең білімі бар, азаматтық ұстанымы бар, заманауи ғылыми және практикалық проблемаларды тұжырымдай және шеше алатын, педагогикалық, ғылыми-зерттеу және басқару қызметін табысты жүзеге асыра алатын докторанттарды даярлау мақсатында болашақ докторанттардың білімін анықтау, сонымен қатар алған білімдерінің докторантураның білім беру бағдарламасы бойынша оқу барысында қалыптасатын арнайы күзiреттiлiктердi нәтижелi игеруге сәйкестiгiн бағалау.

Міндеттері:

- кәсіби міндеттерді шешуде психологиялық-педагогикалық даярлығы мен қабілеттерін бағалау;

- әлеуметтік мәдени және әлеуметтік-кәсіби күзiреттiлiгi мен белсендiлiгiн бiлiм беру кеңiстiгiндегi жаңашылдығын және инновациялық үрдістерді басқару қабілетін анықтау;

- экология мен табиғатты пайдаланудың қазіргі заманғы жаһандық, өңірлік және жергілікті проблемаларын жүйелі талдау дағдыларын бағалау;

- экологиялық тәуекелдерді бағалай алатын, экологиялық проблемалық жағдайларды сындарлы талдайтын, олардың алдын-алу және нақты аймақ, ландшафт және жерді пайдалану жағдайында азайту бойынша ғылыми білімдерін тексеру;

- теориялық және қолданбалы экология бойынша іргелі және практикалық дайындықты өндірістік ортаға және ғылыми-зерттеу жұмысына, педагогикалық практикаға енгізе алатын, экология және қоршаған ортаны қорғау саласында ұйымдастыру қабілеттерін бағалау;

- экологиядағы міндеттерді жүйелі шешуге бағытталған ғылыми зерттеулер мен ғылыми-практикалық инновациялық әзірлемелерді қолдануын және инновациялық ойлауын бағалау;

- оқу және ғылыми қызметте заманауи техникалық құралдарды, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдануға даярлығын бағалау;

- мәдени сауаттылық пен тілдік даярлығын және жоғары оқу орындарында экологиялық пәндерді қазақ және шет тілдерінде оқыту қабілеттерін бағалау.

2. Докторантураға түсушілерге қойылатын талаптар

2.1 Докторантураға түсуге үміткерлердің жаратылыстану ғылымдарының магистрі дәрежесі, жалпы білім және зияткерлік деңгейі жоғары, аналитикалық ойлауы, экологиялық ғылымның қолданбалы және теориялық бағыттары бойынша білімі болуы тиіс.

2.2 Докторантураға түсуге үміткерлердің:

1) Экологиялық білімнің және ғылымның теориялық негіздері, оның қолданбалы бағытын, негізгі ұғымдары туралы хабардар болу.

2) Ақпараттық ағындардың тез жаңаруы мен өзгеру жағдайында дәстүрлі әдістермен қатар инновациялық технологияларды қолдану арқылы стандартты және стандартты емес жағдаяттарда проблемаларды талдау және сыни тұрғыда бағалау.

3) Инновациялық, ақпараттық-коммуникациялық, цифрландыру технологияларын пайдалана отырып, нақты дамып келе жатқан әлемнің жаңа жағдайларында проблемаларды шешу жолдарын анықтай білу, түйінді проблемаларды ажырату және тұжырымдау.

4) Ұлттық және тарихи сана-сезімді, патриоттық рухты дамыту үшін білімді пайдалана білу, географиялық ғылым және білім беру тақырыптарына сұхбат жүргізе білу; қызметтің тәжірибелік мәселелерін (білім беру, зерттеу, қоғамдық) шешу үшін қажетті білімді генерациялау, алған білімді түрлі білім беру жүйелеріне бейімдеу және пайдалану сияқты білімі мен дағдылары болуы тиіс.

3. Білім беру бағдарламасының пререквизиттері

3.1 Докторантурада кадрлар даярлау магистратураның білім беру бағдарламалары базасында жүзеге асырылады. Бұл ретте докторантураның білім беру бағдарламасының бейіні магистратура бағдарламасымен сәйкес келген жағдайда, алдыңғы білім беру деңгейінің оқыту нәтижелері автоматты түрде танылады; докторантураның білім беру бағдарламасының бейіні магистратура бағдарламасымен сәйкес келмеген жағдайда докторантқа игеру үшін пререквизиттер белгіленеді. Магистратурада оқу кезінде міндетті пәндер тізбесіне кіретін келесі пәндер «8D05202-Экология» мамандығы бойынша докторантураның білім беру бағдарламасының пререквизиттері болып табылады:

1. Ғылыми зерттеу әдістері (5 кредит);
2. Қоршаған ортаның физика-химиялық мәселелері (5 кредит);
3. Қолданбалы биотехнология (5 кредит);
4. Студенттердің экологиялық мәдениетін қалыптастыру (5 кредит).

3.2 Қажетті пререквизиттер тізбесін және оларды игеру мерзімдерін Абай университеті дербес айқындайды. Пререквизиттер ақылы негізде меңгеріледі. Пререквизиттер ретінде докторант тиісті деңгейдегі бейресми білім берудің оқыту нәтижелерін ұсынады, олар Абай университетінде Заңның 5-бабы 38-3) тармақшасына сәйкес танылады. Докторантураға бейіндік бағыттағы магистр түскен кезде оған пререквизиттер ретінде ғылыми-педагогикалық магистратураның педагогикалық бейінінің жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бағдарламасы қосымша белгіленеді.

4. Түсу емтиханының бағдарламасы

Докторантураға түсушілерге арналған түсу емтиханы эссе жазудан және емтихан билеттері бойынша жауаптан тұрады.

Эсеге осы мәселенің теориялық немесе тарихи ашылуын, тақырып бойынша оқуға түсушінің ғылыми білімін, берілген мәселенің немесе проблеманың ұлттық және әлемдік ауқымдағы болжамды шешімін қосуға болады. Эссе туындының талдамасын да қамтиды. Талапкер таңдалған тапсырма нысанын талдау тұрғысын өз бетінше таңдайды.

4.1 Эссе тақырыптары

№	Эссе тақырыбы (қазақ тілінде)	Эссе тақырыбы (орыс тілінде)	Эссе тақырыбы (ағылшын тілінде)
1	Шикізатты қайта өңдеу экологиялық таза энергия алудың және қоршаған ортаны тазартудың көзі ретінде.	Вторичная переработка сырья как источник получения экологически чистой энергии и очистки окружающей среды.	Recycling of raw materials as a source of environmentally friendly energy and environmental purification.
2	Шөлейттенуге қарсы күрес жөніндегі іс-шаралар.	Причины и последствия, мероприятия по борьбе с опустыниванием.	Causes and consequences, measures to combat desertification.
3	Атмосфераның ғаламдық экологиялық мәселелері	Глобальные экологические проблемы атмосферы	Global environmental problems of the atmosphere
4	«Жасыл экономика» Қазақстан Республикасы дамуының басым бағыты ретінде	«Зеленая экономика» как приоритетное направление развития Республики Казахстан	"Green economy" as a priority direction for the development of the Republic of Kazakhstan
5	Гидросфераның ғаламдық экологиялық мәселелері	Глобальные экологические проблемы гидросферы	Global environmental problems of the hydrosphere
6	Планетада орманды кесудің себептері мен салдары, қалпына келтірудегі іс-шаралар жүйесі	Причины и последствия, мероприятия по борьбе с обезлесиванием на планете	Causes and consequences, measures to combat deforestation on the planet
7	Биологиялық әртүрлілікті сақтау - тұрақты дамудың негізі	Сохранение биологического разнообразия – основа устойчивого развития	Conservation of biological diversity-the basis of sustainable development
8	Биосферадағы дәстүрлі емес энергия көздері және олардың әртүрлілігі	Нетрадиционные источники энергии в биосфере и их разнообразие.	Unconventional energy sources in the biosphere and their diversity.
9	Адамзаттың жаһандық проблемаларының әлеуметтік-экологиялық салдары	Социально-экологические последствия глобальных проблем человечества.	Socio-ecological consequences of global problems of humanity.
10	Ғаламдық жылыну. Климаттың өзгеруі	Глобальное потепление. Изменение климата	Global warming. Climate change

4.2 Емтихан материалы

№	Пән атауы: Ғылыми зерттеулерді ұйымдастыру және жоспарлау
1.1	Ғылымның теориялық және әдіснамалық негіздері
1.2	Ғылыми зерттеу қызметін ұйымдастырудың практикалық негіздері
1.3	Инновациялық ғылыми технологиялар
1.4	Ғылыми-зерттеу жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру ұйымдар кезеңдері
1.5	Қазақстан Республикасында ғылыми кадрларды даярлау жүйесі
1.6	Ғылыми ақпарат және ақпаратты іздестіру жолдары
1.7	Ғылыми жұмыстардың түрлері
1.8	Географиялық зерттеулерді ұйымдастыру әдістемесі
2	Пән атауы: Биосфераны зерттеудің заманауи аспектілері
2.1	Биосфераның құрылымының заманауи заңдылықтары
2.2	Тірі заттың планетарлық маңыздылығы
2.3	Биосфераны зерттеудегі жүйелік бағдарлама
2.4	Биосфераның ұйымдастырылуы
2.5	В. И. Вернадскийдің Биосфера туралы планетарлық ұйым ретіндегі тұжырымдамасы.
2.6	Организмдердің тіршілік ету орталары
2.7	Тірі организмдерге әсер ететін экологиялық факторлар
2.8	Эволюциялық биогеоценология теориясы
2.9	Эволюциялық көзқарастардың даму тарихы
2.10	Экожүйелер эволюциясының мәселелері
2.11	Микроэволюция және макроэволюция ұғымдары
2.12	Биосферадағы тірі организмдердің атқаратын қызметтері
2.13	Аутэкология, синэкология, демэкология
2.14	Табиғи экожүйелердің құрылымы. Экожүйелердің динамикасы мен тұрақтылығы
3	Пән атауы: Экологиялық ғылыми зерттеулерді ұйымдастыру және жоспарлау
3.1	Ғылым салаларының қалыптасуы, экологияның ғылым саласы ретінде дамуы
3.2	Ғылыми білім иерархиясы: ілім
3.3	Әлемнің ғылыми және экологиялық бейнесі
3.4	Экожүйелік қағида – қазіргі экологияның теориялық негізі
3.5	Экологияның құрылымдық-динамикалық бағыттарының дамуындағы алғы шарттар
3.6	Ғылыми жоспарлау мен ізденістер саласындағы негізгі заңдар, принциптер мен тенденцияларды
3.7	Тұрақты ғылыми экологиялық зерттеулердің әдістемесі мен әдістемесі.
3.8	Экологиялық зерттеулердегі білімнің ғылыми әдістері.
3.9	Магистрлік диссертация мазмұнының құрылымы мен негізгі элементтері.
3.10	Экологияның даму болашағы
4	Пән атауы: Табиғи ресурстарды ұтымды пайдаланудың жасыл технологиялары
4.1	Табиғатты сақтау проблемасына байланысты табиғатты тиімді пайдалану технологиясына енгізілген ғылыми жетістіктер
4.2	Қазақстанның шикізат ресурстары. Табиғи ресурстардың сарқылуы
4.3	Табиғи ресурстарды тиімді пайдалану
4.4	Реутилизация. Ресурстарды үнемдейтін технологиялар.

4.5	Табиғи ресурстардың экологиялық жай-күйі және оларды өндірісте қолдану
4.6	«Жасыл экономикаға» көшу тұжырымдамасы
4.7	Баламалы энергия көздері
4.8	Экология және тұрақты даму тұжырымдамасы

Оқу әдебиеттері

1. Комлацкий В. И., Логинов С. В., Комлацкий Г. В. Планирование и организация научных исследований: учебное пособие. Ростов-на-Дону: Феникс, 2014. – 208 с.
2. Мартил-Пэрриш, Анна Е. Жасыл химия және инженерия: тұрақты дамуға апарар жол : оқулық / Анна Е. Мартил-Пэрриш, М. Абрахам ; ауд. Қ. Әбдиев. - Алматы : Жоғары оқу орындарының қауымдастығы, 2016. - 363 б. - ISBN 978-601-7529-67-3
3. Бейсенова, Ә. С. Қазақ елінің экологиялық ахуалы : монография / Ә. С. Бейсенова. - Алматы : Абай атындағы ҚазҰПУ, 2018. - 392 б. - ISBN 978-601-298-719-5
4. Габов Ю. А. Отходы Казахстана и проблемы их утилизации / Ю. А. Габов. - Алматы : Эверо. Ч. 1 / В. Э. Кист. - 2019. - 304 с. - ISBN 978-601-327-275-7
5. Габов Ю. А. Отходы Казахстана и проблемы их утилизации / Ю. А. Габов. - Алматы : Эверо. Ч. 3 / В. Э. Кист. - 2019. - 164 с.
6. Қоршаған ортаны қорғау және Қазақстанның орнықты дамуы : статистикалық жинақ = Охрана окружающей среды и устойчивое развитие Казахстана : статистический сборник / ред. Ә. А. Смайылов. - Астана : Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі, 2010. - 180 б. - (Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі)
7. Макконнелл, Роберт. Қоршаған ортаны қорғау мәселелері: тұрақты болашаққа көзқарас: : оқулық / Р. Л. Макконнелл, Д. К. Абель ; ауд.: Г. Б. Абиева, Г. Ж. Жомартова. - 4-ші бас. - Алматы : Дәуір, 2017. - 320 б. - ISBN 978-601-217-621-6
8. Каймулдинова, К. Д. Басқарудың географиялық негіздері және тұрақты даму : оқу құралы / К. Д. Каймулдинова. - Алматы : Ұлағат, 2012. - 116 б. - ISBN 978-601-232-731-3
9. Экология және тұрақты даму : жоғарғы оқу орындарына арналған оқулық / А. Қ. Саданов [және т.б.]. - Алматы : Эверо, 2019. - 404 б. - (Қазақстан Республикасы Білім және Ғылым Министрлігі). - ISBN 978-601-310-222-1
10. Экология және тұрақты даму: Оқулық/ М.С. Тонкопий, Г.С. Сатбаева, Н.П. Ишкулова, Н.М. Анисимова. Алматы: Экономика, 2014. -316 бет.
11. Экология және тұрақты даму: Оқулық/ Ж.К.Қабышева, А.К.Мурзалимова, А.Б. Жексенаева. Алматы: ЖК «LP Zhasulan», 2021. - 192 бет.
12. Биғалиев, А. Б. Жалпы экология = Общая экология = General Ecology : оқу құралы / А. Б. Биғалиев. - Алматы : Қазақ университеті, 2013. - 434 б.
13. Бигалиев, А. Б. Общая экология : учебное пособие / А. Б. Бигалиев. - 2-е изд., перераб. и доп. - Алматы : NURPRESS, 2011. - 162 с.
14. Пехов, А. П. Биология экология негіздерімен : оқулық / А. П. Пехов. - Алматы : Print-S, 2012. - 758 б.
15. Иманкулова, С.К.Биоэкология : учебное пособие / С. К. Иманкулова, Б. Т. Едилбаев. - Алматы : КазНПУ им. Абая, 2017. - 264 с.
16. Короновский, Н.В. Геоэкология: Учебное пособие. - М.: Инфра-М, 2019. - 407 с.
17. Джусупова Д.Б. Основы учения о биосфере. – Алматы, 2012.
18. Алексеева Т. И. Географическая среда и биология человека. - М. Изд-во «Мысль», 2017
19. Устойчивое развитие: экология и экономика: учеб. пособие / В.М. Захаров, И.Е. Трофимов. – М.: Московский университет им. С.Ю. Витте / Центр устойчивого развития и здоровья среды ИБР РАН, 2021 – 228 с.

20. 2022 жылдағы Қазақстан Республикасының Табиғи ресурстарын пайдалану және қоршаған ортаның жай-күйі туралы ұлттық баяндама - <https://ecogofond.kz/kz/orhusskaja-konvencija/dostup-k-jekologicheskoi-informacii/jekologijaly-zha-daj/r-orsha-an-ortany-zhaj-k-ji-turaly-ltty-bajandamalar/>

География және экология кафедрасының доценті, п.ғ.к.

Г.М. Сабденалиева

География және экология кафедрасының аға оқыт., магистр

Ж.Б. Калдыбаева

Жаратылыстану және география факультетінің деканы

К.Д. Каймулдинова